

ČESKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST

sekretariát: Královská obořa 233, 170 21 Praha 7, tel.: 02/33377204

Tiskové prohlášení České astronomické společnosti číslo 31 z 12. 11. 2001

Leonidy letos potěší Ameriku a východní Asii

Vyplní-li se předpovědi odborníků, **přinesou letošní Leonidy největší meteorický déšť od roku 1966.** Bude však viditelný pouze ve východní Asii, západním Pacifiku a části Austrálie. O několik hodin dříve by měl nastat menší meteorický déšť viditelný ze severní a střední Ameriky. Evropa vyjde tentokrát bohužel naprázdno. **U nás budeme moci sledovat pouze dozvuky zvýšené aktivity, a to kolem půlnoci z 18. na 19. listopad.**

Meteorický roj Leonidy poutá pozornost odborníků i veřejnosti již několik let. Vždy kolem 18. listopadu se Země setkává s prachovými vlákny, které ve své dráze zanechala kometa Tempel-Tuttle. V tu dobu je možné na obloze sledovat zvýšený počet meteorů směřujících zdánlivě od souhvězdí Lva (latinky Leo – odtud název roje).

Počet meteorů se vyjadřuje tzv. zenitovou hodinovou frekvencí. Je to počet meteorů, který může za ideálních geometrických a povětrnostních podmínek vidět jeden pozorovatel za hodinu. Běžné roje pozorované každoročně, například srpnové Perseidy a prosincové Geminidy, dosahují frekvencí kolem 100. Při frekvenci větší než 1000 mluvíme o meteorickém dešti. Meteorické deště jsou krásnou a vzácnou podívanou. Trvají jen krátce, maximálně několik málo hodin a jsou vždy viditelné jen z té části zeměkoule, která je v tu dobu natočena k proudu přicházejících částic a zároveň je na ní noc.

Leonidy způsobily v historii již celou řadu meteorických dešťů. V roce 1966 přesáhla maximální zenitová hodinová frekvence sto tisíc. Poslední déšť v roce 1999 dosáhl frekvence 3700. Byl úspěšně předpovězen a byl viditelný z Evropy. U nás bylo bohužel nad většinou území zataženo, ale na místech, kde se oblačnost dočasně protrhala, pozorovatelé zaznamenali úchvatný zážitek. Předpověď aktivity Leonid se dobře vyplnila i v roce 2000, kdy ovšem maximální frekvence dosáhla pouze 700. **Meteorické deště Leonid se očekávají ještě v letech 2001 a 2002 a potom až v roce 2098.**

Na letošek jsou předpovězena dvě výrazná maxima. První by mělo nastat 18. listopadu kolem 11 hodin našeho času. Předpovědi maximálních frekvencí se pohybují od 800 do 4000. Toto maximum bude viditelné ze severní a střední Ameriky. U nás bude v tu dobu denní světlo a meteory budou pozorovatelné pouze radarem. Druhé a pravděpodobně vyšší maximum nastane o 8 hodin později, tedy 18. listopadu kolem 19 h SEČ. Bude pozorovatelné z východní Asie, západní části Tichého oceánu a z části Austrálie. Frekvence by mohla dosáhnout 8000. **U nás vyjde souhvězdí Lva nad obzor až ve 22:30. Počet viditelných meteorů nebude v tu dobu příliš velký, ale meteory budou létat téměř horizontálně a budou velmi dlouhé. V případě jasného počasí bude tento úkaz rozhodně stát za podívanou.** V následujících hodinách se pak budou zlepšovat geometrické podmínky, ale zároveň bude aktivita roje klesat. **Největší počet meteorů by mohl být tedy viditelný kolem půlnoci z 18. na 19. listopad. Mírně zvýšená aktivita Leonid může být také**

pozorovatelná již předcházející noc, t.j. 18. listopadu ráno před svítáním. Je třeba podotknout, že předpovědi aktivity meteorických rojů jsou dosti obtížné a skutečnost se od nich může lišit.

Nadějnější pro Evropu je rok 2002, kdy by 19. listopadu v 5 hodin SEČ měl být viditelný meteorický déšť s frekvencí kolem 4000. Bohužel jeho pozorování bude výrazně ztíženo Měsícem v úplňku.

RNDr. Jiří Borovička, CSc.
Astronomický ústav Akademie věd ČR

Pozn.: Další informace o meteorickém roji Leonidy je možné najít ve starších tiskových prohlášeních ČAS. Archiv tiskových prohlášení lze najít na Internetu na adrese <http://www.astro.cz/cas/tisk.htm>.

Česká astronomická společnost (ČAS) vydává od května 1998 tisková prohlášení o aktuálních astronomických událostech a událostech s astronomií souvisejících. Archiv tiskových prohlášení lze najít na Internetu na adrese <http://www.astro.cz/cas/tisk.htm>. S technickými a organizačními záležitostmi ohledně tiskových prohlášení se obraťte na tiskového tajemníka ČAS Pavla Suchana na adrese Štefánikova hvězdárna, Petřín 205, 118 46 Praha 1, tel.: 02/57320540, fax: 02/57325390, e-mail: suchan@observatory.cz.
